

**શિક્ષણ, આરોગ્ય અને સામાજિક સુરક્ષા સંબંધિત
સરકારી જાહેર યોજનાઓ વિશે
(બાળકો, કિશોરીઓ તથા સર્વભા અને ધાત્રી માતાઓ માટેની)
સંક્ષિપ્ત માહિતી પુસ્તિકા**

પ્રસ્તુતિ: ઉનનીતિ, વિકાસ શિક્ષણ સંગ્રહન
વર્ષ - ૨૦૧૬

આ પુસ્તિકાના લખાણનો જન-શિક્ષણ માટે બિન-વ્યાપારી ધોરણે ઉપયોગ કરવા સૌને આમંત્રણ છે. આવો ઉપયોગ કરતી વખતે પ્રકાશકોની નોંધ લેવી તેમજ તેનો ઉપયોગ કરવા અંગેની જાણ કરવી જરૂરી છે.

આ પુસ્તિકામાં આપવામાં આવેલી યોજનાઓ વિશેની માહિતીના સહયોગ બદલ નીચે જણાવેલા ગુજરાત સરકારના વિભાગો, જિલ્લા કચેરીઓ, તાલુકા કચેરીઓ અને અધિકારીઓના અમે હદયપૂર્વક આભારી છીએ:

ગુજરાત રાજ્ય સરકારના વિભાગો

- શિક્ષણ વિભાગ, ગાંધીનગર
- આરોગ્ય અને કુટુંબ કળ્યાણ વિભાગ, ગાંધીનગર
- મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ, ગાંધીનગર
- સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ ગાંધીનગર
- અન્ન અને નાગરિક પુરવઠા વિભાગ, ગાંધીનગર
- આદિજાતિ વિકાસ વિભાગ, ગાંધીનગર
- સર્વશિક્ષા અભિયાન, ગાંધીનગર
- સમાજ સુરક્ષા વિભાગ, ગાંધીનગર
- ગુજરાત રાજ્ય બાળ સંરક્ષણ સોસાયટી, ગાંધીનગર

ડિઝાઇન: રમેશ પટેલ, ઉનનીતિ

ચિત્રાંકન: પાનાચંદ લુનેચિયા

ખાસ નોંધ:

આ માહિતી પુસ્તિકા તૈયાર કરતી વખતે યોજના અંગેના સરકારી છરાવો, કાયદાઓ, પત્રિકાઓ, પોસ્ટર અને જે તે વિભાગ/યોજનાની વેબસાઈટનો માહિતીના સ્ત્રોત તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. આવી યોજનાઓ અંગે સરકારના નિયમો અને છરાવો બદલાતા રહેતા હોવાથી વધુ અધ્યતન માહિતી માટે જે-તે વિભાગનો સંપર્ક કરવા વિનંતી.

પ્રસ્તાવના

આપણા દેશમાં સરકાર કારા બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ તથા કિશોરીઓ, સર્ગભા અને ધાત્રી મહિલાઓના સ્વાસ્થ્ય સંભાળ અને પોષણ અંગે પ્રોત્સાહન માટે કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકાર કારા કાર્યક્રમો અને યોજનાઓ ઘડવામાં આવે છે, આ કાર્યક્રમ અને યોજનાઓનો ઉદ્દેશ્ય વંચિત સમુદાયના, ખાસ કરીને આદિવાસી, દલિત, વિકલાંગ બાળકો, કિશોરીઓ તથા સર્ગભા-ધાત્રી માતાઓ તેનો લાભ મેળવી શકે અને સમાજમાં સ્વમાનભેર જીવી શકે તે છે. હજુ પણ મોટાભાગનાં કાર્યક્રમો અને યોજનાઓ આવાં બાળકો, કિશોરીઓ તથા સર્ગભા-ધાત્રી માતાઓ સુધી પહોંચી શક્યાં નથી, જે પાછળ ઘણાં કારણો છે. તેમાં એક મહત્વનું કારણ એ પણ છે કે સરકાર કારા તૈયાર કરાયેલી યોજનાઓની સંપૂર્ણ માહિતી અને જે તે યોજના મેળવવાની પ્રક્રિયા લોકો સુધી પહોંચી શકતી નથી. પરિણામે તેઓ આ યોજનાના લાભોથી વંચિત રહી જાય છે.

આ માહિતી પુસ્તિકામાં શિક્ષણ, આરોગ્ય અને સામાજિક સુરક્ષા અંગેની સરકારની જાહેર યોજનાઓ વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપવામાં આવી છે. આ પુસ્તિકામાં સમાવેશ સમગ્ર યોજનાઓ સમાજના છેવાડાના તથા વંચિત સમુદાયનાં બાળકો, કિશોરીઓ, સર્ગભા અને ધાત્રી મહિલાઓ પર કેન્દ્રિત છે. આ યોજનાઓનો લાભ કોને મળે, કેટલો મળે, લાભ મળે અને લાભ મેળવવા માટે કયા-કયા પુરાવા જોઈએ, તે ધ્યાનમાં રાખીને આ માહિતી પુસ્તિકા તૈયાર કરવામાં આવી છે. આ યોજનાઓની માહિતી વધુમાં વધુ લોકો સુધી પહોંચવાથી લોકો યોજનાઓ અંગે માહિતગાર થશે અને તે યોજનાઓના લાભ પ્રાપ્ત કરવા માટે પ્રયત્ન કરશે. આ પુસ્તિકાથી કારા ખાસ કરીને પંચાયતના સભ્યો, ગામ સ્તરની વિવિધ સમિતિઓના સભ્યો ઉપરાંત નાગરિક આગેવાનો આ માહિતી ગ્રામજનોને પૂરી પાડશે તથા યોજનાનો લાભ મેળવવા માટે મદદરૂપ બનશે.

બાળ કેન્દ્રિત શાસનને અસરકારક બનાવવા અને પ્રોત્સાહન આપવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ડબિલિંગ એન એનેબલિંગ ઈકોસિસ્ટમ ફોર પ્રમોશન ઓફ ચાર્ટર્ડ રિસપોન્સિવ ‘ગવર્નર્સ ઇન ગુજરાત’ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત ‘યુનાઇટેડ નેશન્સ ચિલ્ડ્રન્સ ઇંડ’ (યુનિસેફ)ના સહયોગથી આ પ્રોજેક્ટનો ‘ઉન્નતિ’ વિકાસ શિક્ષણ સંગઠન કારા ગુજરાતના કચ્છ જિલ્લાના ભચાવિ તાલુકામાં અને સાબરકાંદા જિલ્લાના પોશીના તાલુકામાં અમલ કરવામાં આવે છે.

અનુક્રમણિકા

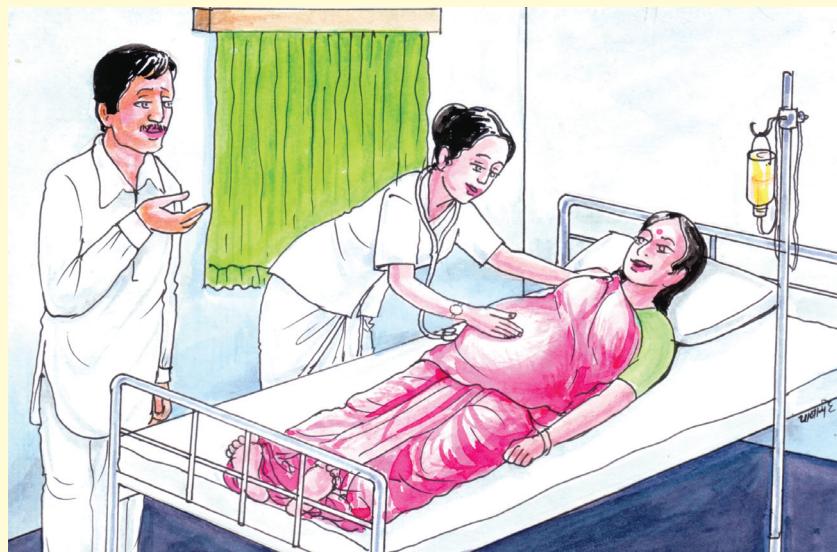
સર્વાંગ અને ધારી માતારો માટેની યોજનાઓ

૧.	ચિરંજીવી યોજના	૫
૨.	જનની સુરક્ષા યોજના	૭
૩.	કસ્તુરબા પોષણ સહાય યોજના	૯
૪.	પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના	૧૧

૧૮ વર્ષની ઉંમર સુધીના બાળકો માટેની યોજનાઓ

૫.	પૂરક પોષણ યોજના	૧૩
૬.	બાળ વિકાસ અને પોષણ કેન્દ્ર (સી.ડી.એન.સી.)ની સેવાઓ	૧૫
૭.	રસીકરણની યોજના	૧૭
૮.	મધ્યાહન ભોજન યોજના	૧૮
૯.	શાળા યુનિફોર્મ યોજના	૨૧
૧૦.	શિષ્યવૃત્તિ યોજના	૨૩
૧૧.	વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને વિકલાંગ શિષ્યવૃત્તિ આપવાની યોજના	૨૫
૧૨.	રાષ્ટ્રીય બાળ સ્વાસ્થ્ય કાર્યક્રમ	૨૭
૧૩.	પાલક માતા-પિતા યોજના	૨૮
૧૪.	અન્ન ત્રિવેણી યોજના	૩૧
૧૫.	સરસ્વતી સાધના યોજના	૩૩
૧૬.	સબળા યોજના	૩૫

૧. ચિરંશુવી યોજના

હેતુ

માતા મૃત્યુદર અને બાળ મૃત્યુદર ઘટાડવાના હેતુથી
સંસ્થાગત પ્રસૂતિને પ્રોત્સાહન આપવું એ આ
યોજનાનો મુખ્ય હેતુ છે.

લાભ કોણે મળે

અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ

પરિવારોની એવી પ્રસૂતા બહેનો જે:

૧. ગરીબી રેખા હેઠળની (બીપીએલ કાર્ડ ધરાવતી)
હોય અથવા
૨. ગરીબી રેખા હેઠળ ઉપરની (એપીએલ કાર્ડ
ધરાવતી), જે આવક વેરો ન ભરતી હોય,
જે લાભાર્થી પાસે બીપીએલ કાર્ડ ન હોય, તેમણે
તેમના વિસ્તારના તલાટી-કમ-મંત્રી, સરપંચ,
મામલતદાર કે મુખ્ય અધિકારી પાસેથી આવકનું
પ્રમાણપત્ર મેળવવાનું રહેશે.

કેટલો લાભ મળે

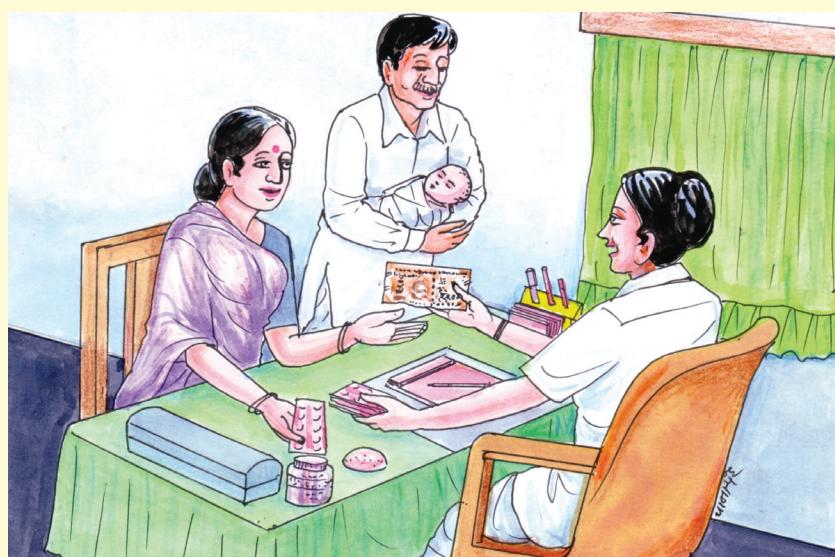
1. સરગાઈ બહેનો સરકાર કારા નક્કી કરાયેલા સરકારી તથા મંજૂરી પ્રાપ્ત ખાનગી દવાખાનામાં વિના મૂલ્યે પ્રસૂતિ કરાવી શકે.
2. પ્રસૂતિ માટેની જરૂરી દવાઓ જે તે દવાખાનામાં વિના મૂલ્યે ડૉક્ટર જ આપશે.
3. દવાખાને આવવાના ભાડા પેટે રૂ. ૨૦૦/- ડૉક્ટર રોકડ સ્વરૂપે આપશે.

લાભ કચાંથી મળે

1. સબ સેન્ટર
2. પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર
3. સામુદ્ઘાયિક આરોગ્ય કેન્દ્ર
4. સરકાર કારા આ યોજના માટે માન્યતા પ્રાપ્ત ખાનગી હોસ્પિટલ

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

1. મહિલા આરોગ્ય કાર્યકર (એએનએમ) પાસે ફોર્મ ભરવાનું
2. બીપીએલ કાર્ડની નકલ અથવા આવકનો દાખલો

૨. જનની સુરક્ષા યોજના

હેઠું

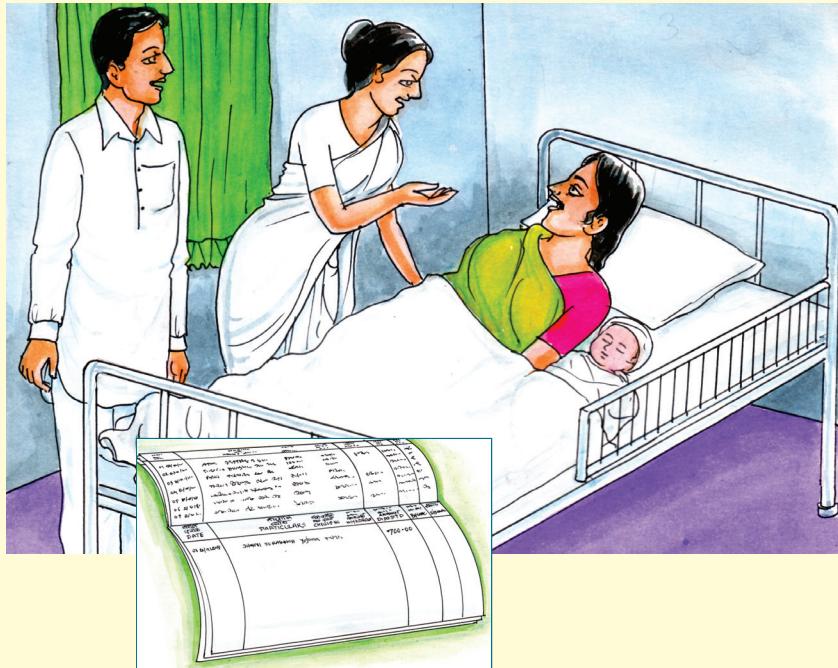
ગરીબી રેખા હેઠળની સગાઈ મહિલાઓને પોષણક્ષમ આઇએ મળી રહે એ હેતુ સાથે જનની સુરક્ષા યોજના અમલમાં મુકવામાં આવી છે.

લાભ કોને મળે

આ યોજનામાં ગરીબી રેખા હેઠળની (બીપીએલ કાર્ડ ધરાવતા) પરિવારની પ્રસૂતા બહેનો, અનુસૂચિત જાતિ તથા અનુસૂચિત જનજાતિ સમુદાયની તમામ પ્રસૂતા બહેનોને લાભ આપવામાં આવે છે. આ લાભ માટે લાભાર્થીની ઉમર, પ્રસૂતિની સંખ્યા અને જગ્યા ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે નહિં.

કેટલો લાભ મળે

આ યોજના હેઠળ શહેરી વિસ્તારના લાભાર્થીને
રૂ. ૫૦૦/- અને ગ્રામીણ વિસ્તારના લાભાર્થીને
રૂ. ૭૦૦/- મળે છે. પોષણયુક્ત ખોરાક, પ્રસૂતિ

સમયે થતો દવાનો ખર્ચ કે અન્ય કોઈ ખર્ચને પહોંચી
વળવા માટે સગર્ભાવસ્થાના છેલ્લા ત્રણ મહિનાના
સમયગાળામાં ચેક અથવા સીધા લાભાર્થીના બેંક
ખાતામાં જમા કરાવવામાં આવશે.

લાભ કચાંથી મળે

સબ-સેન્ટર, પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, સામુદ્દરિક
આરોગ્ય કેન્દ્ર, સરકારે માન્યતા આપેલી ખાનગી
હોસ્પિટલો

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

બીપીએલ કાર્ડની નકલ અથવા અનુસૂચિત જાતિ
અથવા અનુસૂચિત જનજાતિના પ્રમાણપત્રની નકલ

3. કસ્તુરબા પોષણ સહાય યોજના

હેતુ

આ યોજનાનો હેતુ કુપોષણ અને એનિમીયા (રક્તક્ષીણતા)થી થતી બિમારીઓ, માતા અને બાળ મૃત્યુદર ઘટાડવા બીપીએલ પરિવારની માતાઓને પૂરતું પોષણ મળી રહે તે માટે સહાય પૂરી પાડવાનો છે.

લાભ કોને મળે

બીપીએલનાં કુટુંબોની ૦-૨૦ સ્કોર ધરાવતી સર્ગભા માતાને ત્રણ બાળકો સુધીની પ્રસૂતિ માટે

કેટલો લાભ મળે

૧. સર્ગભાવસ્થાની નોંધણી - સર્ગભાવસ્થાના પ્રથમ ત્રણ મહિના દરમ્યાન મમતા દિવસે સર્ગભાના નામની નોંધણી અને પૂર્વ-પ્રસૂતિ તપાસ કરાવવાથી પોષણ માટે ૩. ૨૦૦૦ની સહાય
૨. સંસ્થાકીય પ્રસૂતિ - સરકારી કે સ્થાનિક સ્વરાજ્યના દવાખાનામાં અથવા ચિંરજીવી યોજના

હેઠળના માન્ય દવાખાનામાં પ્રસૂતિ કરાવવાથી
સર્ગભા માતાને પોષણ માટે રૂ. ૨૦૦૦ની સહાય
૩. શિશુનું સંપૂર્ણ રસીકરણ - જન્મ બાદ તમામ
રસીઓ નિયમિત અને સમયસર મૂકાવવામાં આવી
હોય તથા ૮ મહિને ઓરીની રસી સાથે
વિટામીન-એ સહિત બાળકનું સંપૂર્ણ રસીકરણ
કરાવ્યું હોય તો પોષણ માટે રૂ. ૨૦૦૦ની
સહાય.

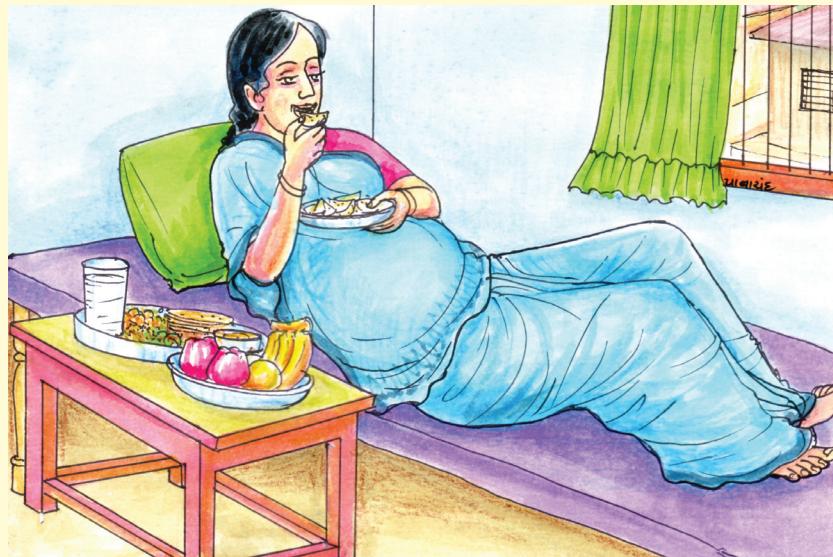
લાભ કર્યાંથી મળે

સબ સેન્ટર, પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, સામુદાયિક
આરોગ્ય કેન્દ્ર, અંગાણવાડી કેન્દ્ર

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

- રેશનકાર્ડ
- બીપીએલ હોવાનું પ્રમાણપત્ર

૪. પ્રધાનમંત્રી માતૃ વંદના યોજના (પીઅેમઅેમવીવાચ)

હેતુ

આ યોજનાનો હેતુ પ્રથમ સગભીવસ્થા અને જીવિત બાળ જન્મ સમયે માતા પૂર્વ-પ્રસૂતિ અને પ્રસૂતિ પછી પૂરતા પ્રમાણમાં આરામ અને પોતાના સ્વાસ્થ્યની કાળજી લઈ શકે તે માટે તેની રોજગારીના નુકશાનનું રોકડ સ્વરૂપે આંશિક વળતર આપવાનો છે. જેથી સગભી તથા ધાત્રી મહિલાઓના આરોગ્યના સ્તરમાં સુધારો લાવી શકાય.

લાભ કોને મળે

આ યોજનાનો લાભ સગભી/ધાત્રી માતાને ફક્ત પ્રથમ જીવિત બાળ જન્મ સમયે મળવા પાત્ર છે.

કેટલો લાભ મળે

આ યોજના અંતર્ગત સગભી/ધાત્રી માતાઓને રૂ. ૫૦૦૦/-ની સહાય તેમના બેંક/પોસ્ટ ખાતા મારફતે સગભીવસ્થા અને ધાત્રી અવસ્થા દરમ્યાન નીચે

દર્શિવ્યા મુજબની ચોક્કસ શર્તો પૂર્ણ થયે ચૂકવવામાં આવશે.

પ્રથમ હપ્તો - સગર્ભાવસ્થાની નોંધણી કરાવ્યા બાદ રૂ. ૧૦૦૦/-

દ્વિતીય હપ્તો - ઓછામાં ઓછી એક પૂર્વ પ્રસૂતિ તપાસ (સગર્ભાવસ્થાના છ મહિના પછી), રૂ. ૨૦૦૦/-

તૃતીય હપ્તો - બાળજનની નોંધણી કરાવ્યા બાદ (૧૪ અઠવાડિયા સુધીની રસી), રૂ. ૨૦૦૦/-

લાભ કચાંથી મળે

આંગણવાડી ફોર્મ ભરીને જમા કરાવતાં, મહિલા અને બાળવિકાસ વિભાગ દ્વારા

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

- આધાર કાર્ડ
- બેન્ક પાસબુક / પોસ્ટ પાસબુક
- આંગણવાડીમાં નોંધણી, મમતા કાર્ડ

૫. પૂરક પોષણ યોજના

હેતુ

ક માસથી ક વર્ષનાં બાળકોમાં પોષણ અને સ્વાસ્થ્ય સ્તરમાં સુધારો લાવવો એ આ યોજનાનો હેતુ છે.

લાભ કોને મળે

૧. ક વર્ષથી નીચેની ઉમરનાં આંગણવાડીમાં નોંધાયેલ બાળકો, ૨. કિશોરીઓ, ૩. ગર્ભવતી મહિલાઓ,
૪. ધાત્રી માતાઓ

કેટલો લાભ મળે

વય જીથ	પૂરક પોષણ કે પ્રકાર	જથ્થો	સ્પોટ
ક માસથી ૩ વર્ષનાં બાળકો	ઘરે લઈ જવા માટે બાળભોગ ઇ પેકેટ (૩.૫. ક્ર.ગ્રા)	૭ પેકેટ	આંગણવાડી
૩થી ૫ વર્ષનાં બાળકો	ગરમ નાસ્તો અને બપોર પછીનું ભોજન	-	મહિલા મંડળ

વય જીવથ	પૂરક પોષણ કે પ્રકાર	જથ્થો	ઓત
૩થી ૬ વર્ષનાં બાળકો	ફળ	(અઠવાડિયામાં બે વાર)	આંગણવાડી
૬ મહિનાથી ત્રણ વર્ષનાં અની ઓછું વજન ધરાવતાં બાળકો	બાલભોગ	૧૦ પેકેટ (૨. કિ.ગ્રા)	આંગણવાડી
ત્રણ વર્ષ થી ૬ વર્ષ સુધીનાં અની ઓછું વજન ધરાવતાં બાળકો	બાલભોગ	૪ પેકેટ (૨ કિ.ગ્રા)	આંગણવાડી
૩ થી ૬ વર્ષનાં અની ઓછું વજન ધરાવતાં બાળકો	ઘરે લઈ જવા માટે લાડુ	-	મહિલા મંડળ
૬ માસ થી ૬ વર્ષનાં બાળકો	દૂધ	૧૦૦ મિ.ગ્રા (અઠવાડિયામાં પાંચ દિવસ)	દૂધ સંજીવની યોજના
ગર્ભવતી મહિલાઓ, ધાત્રી માતાઓ અને કિશોરીઓ	ઘરે લઈ જવા માટે પોષક આહાર	સુખડી-૧ પેકેટ (૨ કિ.ગ્રા). શીરો-૩ પેકેટ (૧.૫ કિ.ગ્રા) ઉપમા-૨ પેકેટ (૧. કિ.ગ્રા)	આંગણવાડી
ગર્ભવતી મહિલાઓ અને ધાત્રી માતાઓ	દૂધ	૨૦૦ મિ.ગ્રા (અઠવાડિયામાં બે વાર)	દૂધ સંજીવની યોજના

લાભ કર્યાંથી મળે

આંગણવાડીમાંથી

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

આંગણવાડી નોંધણી

૬. બાળ વિકાસ અને પોષણ કેન્દ્ર (સીડીએન્સી)ની સેવાઓ

હેતુ

આ કેન્દ્રની સેવાઓ દ્વારા કૃપોષિત બાળકોને પોષણયુક્ત આહાર અને સતત દેખરેખ દ્વારા પુનઃસ્થાપિત કરવાનો હેતુ છે.

લાભ કોને મળે

અતિ-કૃપોષિત બાળકોને

કેટલો લાભ મળે

૭ માસથી ૫ વર્ષનાં અતિ-કૃપોષિત બાળકોને તેમની માતા સાથે ૧૦ દિવસ સુધી (સવારે ૮ થી સાંજે ૭ સુધી) દાખલ કરવામાં આવે છે અને નીચે મુજબના લાભો મળવાપાત્ર છે:

- માતા-બાળકને ઘરેથી લાવવા તથા મૂકવા જવા માટે વિના મૂલ્યે ‘ખિલાફિલાટ વાન’ની વ્યવસ્થા

- લાભાર્થી બાળકની બાળ-રોગ નિષ્ણાત કારા તપાસ
- સીએચસી/સુપ્રિટેન્ડન્ટ/મેડિકલ ઓફિસર કારા ૧૦ દિવસ સુધી લાભાર્થી બાળકનું નિયમિત ચેક-અપ
- ન્યુટ્રિશન આસિસ્ટન્ટ કારા ભૂખ લાગવાનું પરીક્ષણ કર્યા બાદ પ્રમાણિત પોષક આહાર સમયપત્રક પ્રમાણે કુલ ૮ દિવસ પોષણયુક્ત ખોરાક પૂરો પાડવામાં આવે છે તથા દરરોજ વજન કરી બાળકમાં થયેલી વૃદ્ધિની તપાસ
- લાભાર્થી બાળકની સાથે આવનાર વાલીને પણ બે ટાઈમ ભોજન તથા ૧૦ દિવસ પૂરા થાય ત્યારે રૂ. ૫૦૦ ચૂકવવામાં આવે છે.
- ૧૦ દિવસ પૂરા કર્યા બાદ બાળકોને ૧૫મા, ૩૦મા, ૪૫મા તથા ૫૦મા દિવસે ફોલો-અપ માટે બોલાવવામાં આવે છે.

લાભ કચાંથી મળે

તાલુકામાં આવેલા બાળ-વિકાસ અને પોષણ કેન્દ્રમાંથી

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

આંગણવાડી કારા અતિ-કુપોષિત બાળકની નોંધણી

**ટોલ ફ્રી ફોન નંબર
૧૯૪૦૫૦૫૦૫૦**

૭. રસીકરણની યોજના

હેતુ

આ યોજનાનો હેતુ બાળકોમાં થતા ચેપી રોગોને નિયંત્રિત કરીને માતાઓ અને બાળકોમાં વિવિધ બીમારીઓ કારા થતા મૃત્યુદરને ઘટાડવાનો છે.

લાભ કોને મળે

જન્મ થી ૫ વર્ષ સુધીનાં બાળકોને

કેટલો લાભ મળે

પ્રથમ વર્ષ (૦ થી ૧૨ મહિનામાં) જન્મ સમયે બી.સી.જી. પોલીથો ડોઝ હીપે.બી (સંસ્થાકીય પ્રસૂતિ દરમિયાન આપવામાં આવે છે.

ડોઝ	કુલ કેટલા	ક્યારે મળવા જોઈએ
બીસીજી	૧	જન્મ સમય
ડીપીટી	૩	જન્મ સમય, ૧૮ મહિનામાં, ૫૦ મહિનામાં

ડોઝ	કુલ કેટલા	ક્યારે મળવા જોઈએ
બીસીજી	૧	જન્મ સમય
ડીપીટી	૩	જન્મ સમય, ૧૮ મહિનામાં, ૫૦ મહિનામાં
હેપેટાઇટીસ-બી	૧	જન્મ સમય
પેન્ટાવેલેન્ટ	૩	૧.૫, ૨.૫ અને ૩.૫ મહિનામાં
પોલિયો	૪	૧.૫, ૨.૫ અને ૩.૫ મહિનામાં, ૧૮
મહિનામાં		
ઓરી	૨	૮ મહિના, ૧૮ મહિનામાં
વિટામિન એ	૮	૮ મહિનામાં, ૧૮ મહિનામાં, ૨૪ મહિનામાં, ૩૦ મહિનામાં, ૪૨, ૪૮ અને ૫૪ મહિનામાં

લાભ કર્યાંથી મળે

નજીકનાં પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર/પેટા કેન્દ્ર/અર્બન હોલ્ચ સેન્ટર/આંગણવાડી/મમતા દિવસે - નક્કી કરેલા બુધવારે દરેક ગામે.

ક્યા-ક્યા પુરાવા જોઈએ

મમતા કાર્ડ

૮. મધ્યાહન ભોજન યોજના

હેતુ

ધોરણ ૧ થી ૮નાં બાળકોના આરોગ્ય સ્તરમાં સુધારો લાવવો તથા ગરીબ અને વંચિત સમુદાયનાં બાળકો નિયમિત શાખામાં હાજરી આપી શકે, શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકે તે માટે બાળકોને પ્રોત્સાહન મળી રહે તે આ યોજનાનો હેતુ છે.

લાભ કોણે મળે

ધોરણ ૧થી ૮માં ભણતાં વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓને

કેટલો લાભ મળે

શૈક્ષણિક વર્ષ દરમાન કુલ ૨૨૦ દિવસ માટે શાખામાં ભણતાં વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓને મધ્યાહન ભોજનમાં વાર પ્રમાણે નીચે મુજબ જુદી-જુદી વાનગીઓ આપવામાં આવે છે.

ક્રમ	વાર	પ્રથમ ભોજન	નાસ્તો
૧	સોમવાર	વેજટેબલ ખીચડી	સુખડી
૨	મંગળવાર	થેપલા, સૂકી ભાજી	ચણા-ચાટ
૩	બુધવાર	વેજટેબલ પુલાવ	મિક્શદાળ/કઠોળ/ઉસળ
૪	ગુરુવાર	દાળ-ઢોકળી	ચણા-ચાટ
૫	શુક્રવાર	દાળ-ભાત	મુઠિયા
૬	શનિવાર	વેજટેબલ પુલાવ	ચણા-ચાટ

- બાળકોને રોજ દૂધ આપવામાં આવે છે.
- આ યોજના અંતર્ગત, ધો. ૧ થી ૮માં અભ્યાસ કરતી આદિજાતિ કન્યાઓને શાળામાં ૭૦ ટકા હાજરી હોય, તો વાર્ષિક ૬૦ કિ.ગ્રા. અનાજ મફત (બે તબક્કામાં), જેમાં ૧૦ કિ.ગ્રા. ઘઉં, ૧૦ કિ.ગ્રા. ચોખા અને ૧૦ કિ.ગ્રા. મકાઈ મળીને કુલ ૩૦ કિ.ગ્રા. લેખે બે સત્રમાં આપવામાં આવે છે. કુટુંબદીઠ માત્ર બે કન્યાઓ માટેની મર્યાદામાં મળવાપાત્ર.

લાભ કર્યાંથી મળે

દરેક પ્રાથમિક શાળામાંથી

કન્યા-કન્યા પુરાવા જોઈએ

વિદ્યાર્થી અને વિદ્યાર્થિનીઓ જે-તે પ્રાથમિક શાળામાં અભ્યાસ કરતાં હોવા જોઈએ.

**ટોલ ફ્રી ફોન નંબર
૧૮૦૦૨૩૩૭૮૮૫**

૬. શાળા યુનિફોર્મની યોજના

હેતુ

સમાન્ય રીતે આર્થિક પરિસ્થિતિ નબળી હોય તેવા ગરીબ કુંટુંબમાંથી આવતાં બાળકો નબળી નાણાંકીય સ્થિતિને કારણે પ્રાથમિક શાળા સુધીનું શિક્ષણ મેળવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે. તે બાબતને ધ્યાનમાં લઈ બાળકોને અધ્યવચ્ચે શિક્ષણ છોડવાની ફરજ ન પડે અને તેમનું શૈક્ષણિક વિકાસનું ધ્યેય સિક્ખ થાય તે માટે આ યોજના અમલમાં લાવવામાં આવી છે.

લાભ કોણે મળે

અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિનાં, સરકારી શાળામાં ભણતાં વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીનીઓ માટે

કેટલો લાભ મળે

ગુણવેશની ત્રણ જોડીના રૂ. ૫૦૦/- સીધા બેંક
ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.

લાભ કચાંથી મળે

પ્રાથમિક શાળામાંથી, સંબંધકર્તા સમાજ કલ્યાણ
કચેરી

કચા-કચા પુરાવો જોઈએ

- જાતિનો દાખલો
- શાળામાં ભણતા હોય તેનો પુરાવો
- આવકનો દાખલો

૧૦. પ્રિ-મેટ્રિક શિષ્યવૃત્તિ

(ધોરણ- ૧થી ૧૦નાં વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓ માટે)

હેતુ

આ યોજનાનો હેતુ બાળકોના શિક્ષણ માટે તેમના વાતીઓને મદદરૂપ થવાનો છે, જેથી પ્રાથમિક શાળા અથવા માધ્યમિક શાળામાં જનારાં બાળકોના ફ્રોય આઉટ (શાળા છોડી દેવી) જેવા બનાવોને ઘટાડી શકાય, બાળકોની નિયમિતતા જળવાઈ રહે, જેથી તેઓ શિક્ષણમાં પ્રગતિ સાધી શકે.

લાભ કોને મળે

ધોરણ ૧થી ૧૦માં ભાસતાં અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિનાં વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓને

કેટલો લાભ મળે

વિદ્યાર્થીઓ:

ધો.૧ થી ૮ રૂ. ૫૦૦/- વાર્ષિક,
ધો.૮ થી ૧૦ (અનુ. જાતિ રૂ. ૨૨૫૦/- અને અનુ.
જનજાતિ રૂ. ૩૦૦૦/- વાર્ષિક

વિદ્યાર્થીનીઓ:

ધો.૧ થી ૫ રૂ. ૫૦૦/- વાર્ષિક
ધો.૯ થી ૮ રૂ. ૭૫૦/- વાર્ષિક
ધો.૮ થી ૧૦ (અનુ.જાતિ રૂ. ૨૨૫૦/- અને
અનુ.જનજાતિ રૂ. ૩૦૦૦/- વાર્ષિક

લાભ કર્યાંથી મળે

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

- પ્રાથમિક શાળામાંથી
- સંબંધિત સમાજ કલ્યાણ કચેરી
- આદિજાતિ સમાજ કલ્યાણ કચેરી
(સમાજ કલ્યાણ કચેરી)

આ યોજના અંતર્ગત એચઆઈવીગ્રસ્ત / એચઆઈવી અસરગ્રસ્ત બાળકો માટે શિષ્યવૃત્તિ

આ યોજનાનો લાભ એચઆઈવી ગ્રસ્ત / એચઆઈવી અસરગ્રસ્ત અથવા અનાથ/ નિરાધાર બાળકોને મળવાપાત્ર છે. બાળક અથવા તેના માતા-પિતા કે બંને એચઆઈવી ગ્રસ્ત હોવાનું ચિંહિત હોસ્પિટલ કે ગુજરાત સ્ટેટ એઇડ્જ કંટ્રોલ સોસાયટીનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવાનું રહેશે. આ યોજનાનો લાભ ચાલુ રાખવા માટે બાળક શાળામાં અભ્યાસ કરે છે તે અંગનું શાળાના આચાર્યશ્રીનું પ્રમાણપત્ર દર વર્ષે રજૂ કરવાનું રહે છે, લાભ લેવા માટે સ્પોન્સરશિપ એન્ડ ફોસ્ટર કેર એપ્પ્રોવલ કમિટી (એસએફસીએસી) દ્વારા શિષ્યવૃત્તિ મંજૂરીનો આદેશ મેળવવાનો રહેશે.

ધો.૧ થી ૫ સહાય રૂ. ૫૦૦/- અને યુનિફોર્મ પેટે રૂ. ૧૫૦૦/-

ધો.૯ થી ૧૦ સહાય રૂ. ૧૦૦૦/- અને યુનિફોર્મ પેટે રૂ. ૧૫૦૦/-

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

- જન્મનો દાખલો
- જાતિનો દાખલો
- આવકનો દાખલો

૧૧. વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિ આપવાની યોજના

હેતુ

આર્થિક રીતે નબળા વાલીઓનાં વિકલાંગ બાળકોને શિક્ષણ આપવાના હેતુસર - શૈક્ષણિક પુસ્તકો, સાધનો ખરીદવા તથા શિક્ષણ માટે પ્રોત્સાહિત કરવા અને શિક્ષણ ખર્ચમાં કેટલાક અંશે રાહત ઊભી કરવા માટે આ યોજના અમલમાં મુકવામાં આવી છે.

લાભ કોને મળે

ધો. ૧ થી જમાં ભણતાં વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ અને ધો. ૮માં કે તેથી વધુ અભ્યાસ કરતાં વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓ

કેટલો લાભ મળે

ધો. ૧થી જમાં ભણતાં વિકલાંગતા ધરાવનારાં
બાળકોને રૂ. ૧૦૦૦ વાર્ષિક
ધો. ૮માં કે તેથી વધુ અભ્યાસ કરતાં વિકલાંગ
વિદ્યાર્થી/વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૧૫૦૦/- કે તેથી વધુમાં
વધુ રૂ. ૫૦૦૦/સુધી

લાભ કર્યાંથી મળે

જે-તે પ્રાથમિક શાળા અથવા કોલેજના આચાર્ય દ્વારા

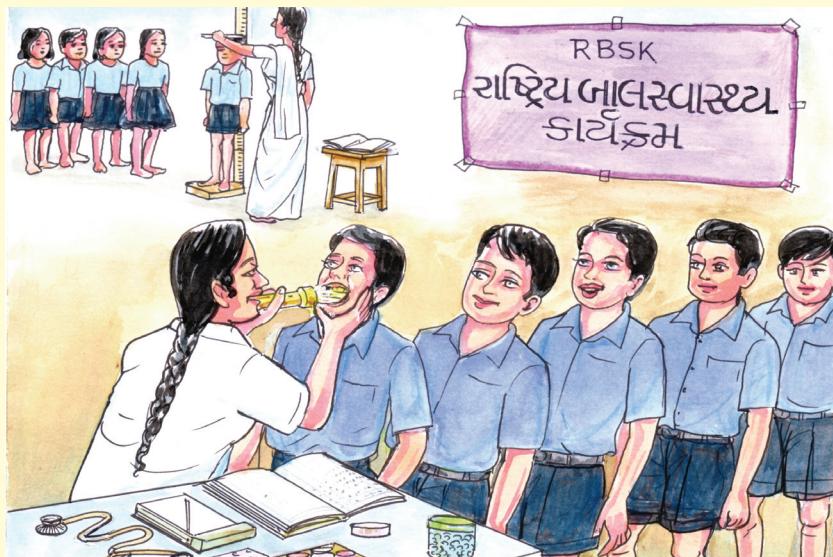
કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

- શાળામાં ભણતા હોય તેનો પુરાવો
- વિકલાંગતા અંગેનું પ્રમાણપત્ર અને ઓળખપત્ર

નોંધ:

ધો. ૧થી જમાં પ્રવેશ મેળવનાર અને ભણતાં
વિકલાંગ વિદ્યાર્થી અને વિદ્યાર્થીનીઓને વિકલાંગતા
અનુરૂપ શૈક્ષણિક કિટ અને વિશિષ્ટ શિક્ષકનો
સહયોગ મળી શકે છે.

૧૨. રાષ્ટ્રીય બાળ સ્વાસ્થ્ય કાર્યક્રમ

હેતુ

૧૮ વર્ષ સુધીની ઉમરનાં એવાં બાળકો, જેઓ જન્મથી કોઈ ખામી, કોઈ રોગ, ઉણાપ ધરાવતાં હોય અથવા વિકલાંગતા, અપૂરતા વિકાસ, વિકાસમાં વિલંબનો ભોગ બન્યાં હોય, તેવાં બાળકોની ઓળખ તથા સારવાર એ રાષ્ટ્રીય બાળ સ્વાસ્થ્ય કાર્યક્રમનો હેતુ છે.

લાભ કોણે મળે

આ યોજનાનો લાભ નવજાત શિશુથી લઈને ૫ વર્ષનાં આંગણવાડીએ જતાં બાળકો.

૧૮ વર્ષ સુધીનાં બાળકો કે જેમની નોંધણી સરકારી કે સરકારી અનુદાન મેળવતી શાળાઓમાં ધોરણ-૧થી ધોરણ-૧ રમાં થઈ હોય, ૧૪ વર્ષ સુધીનાં બાળકો કે જેઓ શાળાએ જતાં ન હોય, બાળ-સંરક્ષણ ગૃહ અને મદરેસામાં હોય તેવાં બાળકોને પણ લાભ મળી શકે.

કેટલો લાભ મળે

અંગારાવાડી કેન્દ્ર પર તપાસ

(૦થી ૬ વર્ષનાં બાળકો માટે)

- મોબાઇલ બ્લોક હેલ્થ ટીમ દ્વારા તપાસ
(બાળકોમાં ખામીઓ અને પૂરતો વિકાસ ન થયો
હોય તેવાં વિકલાંગ બાળકો સહિત અન્ય બાળકો)
- વર્ષમાં જે વાર
- તપાસ પછી ખામીઓ ધરાવતાં બાળકોને ડિસ્ટ્રિક્ટ
અલ્રી ઇન્ટરવેન્શન સેન્ટર પર વધુ તપાસ માટે
મોકલવામાં આવે છે.

સરકારી શાળા અને સરકારી અનુદાનિત શાળા

પર તપાસ (કથી ૧૮ વર્ષના બાળકો માટે)

- મોબાઇલ બ્લોક હેલ્થ ટીમ દ્વારા તપાસ
(બાળકોમાં ખામીઓ અને પૂરતો વિકાસ ન થયો
હોય તેવા વિકલાંગ બાળકો સહિત અન્ય બાળકો)
- વર્ષમાં એક વાર

લાભ કર્યાંથી મળે

- અંગારાવાડી
- સરકારી અને સરકારી અનુદાનિત શાળામાંથી
- બાળ સંરક્ષણ ગૃહ
- મદરેસા

૧૩. પાલક માતા-પિતા યોજના

હેતુ

આ યોજનાનો હેતુ અનાથ બાળકોને સંસ્થાકીય વાતાવરણને બદલે કૌટુંબિક વાતાવરણમાં ઉછેર કરી તેમનું સ્વાસ્થ્ય અને સંતુલિત વિકાસ સાધવાનો છે.

લાભ કોને મળે

આ યોજના અંતર્ગત ૦થી ૧૮ વર્ષની વયનાં અનાથ બાળકોના પાલક માતા-પિતાને તથા જે બાળકોનાં માતા-પિતા પૈકી પિતા મૃત્યુ પામ્યા હોય અને માતાએ પુનઃલગ્ન કર્યા હોય, તેવાં બાળકોને આ યોજનાનો લાભ મળશે. ધોરણ ૧૦માં નપાસ થયાં હોય તેવાં, શાળાએ ન જતાં અને ઘરેથી આપમેળે તૈયારી કરી ધોરણ ૧૦ની બોર્ડની પરીક્ષા આપતાં રિપીટર વિદ્યાર્થીઓ, જેમણે બોર્ડની પરીક્ષાનું ફોર્મ ભર્યું હોય, તેવાં ૧૮ વર્ષ સુધીના રિપીટર વિદ્યાર્થીઓને લાભ મળશે.

કેટલો લાભ મળે

સારસંખ્યા રાખતાં માતા-પિતાને રૂ. 3,000/-ની માસિક સહાય ચૂકવવામાં આવે છે.

લાભ કર્યાંથી મળે

- આ યોજનાનાં ફોર્મ જે-તે જિલ્લા બાળ સુરક્ષા અધિકારીની કચેરીએથી મળશે. આ યોજનાનો અમલ ઓફઝર્વેશન હોમના સુપ્રિટેન્ડન્ટ અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા વિભાગ દ્વારા થાય છે.
- સહાય મંજૂર થયા બાદ અરજદારે બેંકમાં બાળકના નામ સાથેનું સંયુક્ત નામનું એકાઉન્ટ ખોલાવવાનું રહેશે.

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

- ઉંમરનો દાખલો - જન્મનો દાખલો / શાળા છોડ્યાના પ્રમાણપત્રની નકલ
- અરજદારના ચૂંટણીકાર્ડ અને રેશનિંગકાર્ડની પ્રમાણિત નકલ
- બાળકના માતા-પિતાના મરણના દાખલાની પ્રમાણિત નકલ
- માતા જીવિત હોય તો પુનઃલગ્ન કર્યા હોવાના સંબંધિત પ્રમાણ પત્રની નકલ
- પાલક માતા-પિતાની વાર્ષિક આવક ગ્રામ કક્ષાએ રૂ. ૨૭,૦૦૦ અને શહેરી કક્ષાએ રૂ. ૩૫,૦૦૦થી વધુ હોવી જોઈએ. તે અંગેનો ગ્રામ કક્ષાએ તાલુકા વિકાસ અધિકારીનો આવકનો દાખલો અને શહેરી કક્ષાએ મામતદારનો આવકનો દાખલો
- ૩થી ૫ વર્ષની ઉંમરનાં બાળકો માટે બાળક શાળામાં અભ્યાસ કરે છે તે અંગેનું આચાર્ય પાસેથી શાળાએ જતા હોય તેનું પ્રમાણપત્ર દર વર્ષે રજૂ કરવાનું રહેશે.

૧૪. અન્ન ત્રિવેણી યોજના

હેતુ

આ યોજનાનો હેતુ કન્યા કેળવણીને પ્રોત્સાહન આપવાનો, કન્યા શિક્ષણ સ્તર ઉંચું લાવવાનો અને ખાસ કરીને શ્રેષ્ઠ આઉટનું પ્રમાણ નીચું લાવવાનો છે.

લાભ કોને મળે

આ યોજના અંતર્ગત સરકારી શાખામાં ધોરણ ૧ થી ૮માં અભ્યાસ કરતી અનુસૂચિત જનજાતિની કુટુંબદીઠ બે કન્યાઓ કે જેમની ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષમાં ૭૦ ટકા કે તેથી વધારે હાજરી હોય, તેવી કન્યાના વાલીઓને મળવાપાત્ર છે.

કેટલો લાભ મળે

૫૦ કિલો ગ્રામ અનાજ (૩૦ કિ.ગ્રા સત્રવાર) બે કન્યાઓ માટેની મર્યાદામાં કુલ ૧૨૦ કિલો ગ્રામ મફત અનાજ

લાભ કચાંથી મળે

અન્ન અને નાગરિક પુરવઠા વિભાગ, સંબંધિત જીવ્લા કલેકટર મારફત પ્રાથમિક શાળાઓની નજીકમાં આવેલી સસ્તા અનાજની દુકાનમાંથી.

કચા-કચા પુરાવા જોઈએ

શાળા દ્વારા ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષની શાળામાં ૭૦ ટકા હજરી અંગેનું પ્રમાણપત્ર

૧૫. સરસ્વતી સાધના યોજના (વિદ્યાર્થીનીઓ માટે સાચકલ યોજના)

હેતુ

ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં માધ્યમિક શાળા રહેઠાણના સ્થળથી દૂરના અંતરે તથા અન્ય ગામ કે શહેરમાં હોય છે અને કન્યાઓ પાસે શાળા સુધી જવા આવવા માટે કોઈ સાધન ન હોવાથી અભ્યાસ છોડવો પડે છે. આ મુશ્કેલી દૂર કરવા માટે ધોરણ-દની કન્યાઓ માટે આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.

લાભ કોને મળે

ધોરણ-૮ માધ્યમિક શાળાઓમાં ભણવા જતી અનુસૂચિત જનજાતિની વિદ્યાર્થીનીઓ, જેમના કુટુંબની વાર્ષિક આવક ગ્રામ્ય વિસ્તાર માટે રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦/ સુધી અને શહેરી વિસ્તાર માટે રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦ સુધીની હોય.

કેટલો લાભ મળે

સાચ્યકલ સ્વરૂપે મળે છે

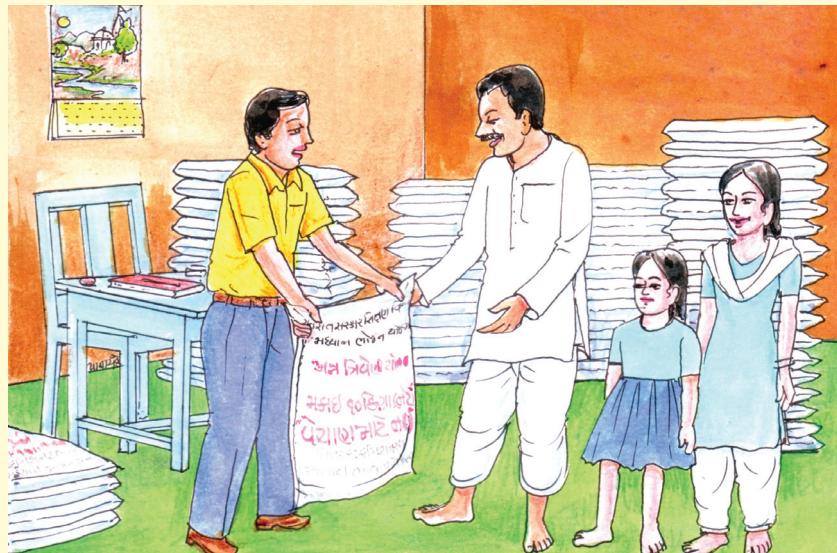
લાભ કર્યાંથી મળે

- આચાર્ય કારા, તાલુકા વિકાસ કચેરી - તાલુકા પંચાયત
- જિલ્લા સમાજ કલ્યાણ કચેરી, જિલ્લા પંચાયત

કચા-કચા પુરાવો જોઈએ

- શાળામાં ભણતા હોય તેનો પુરાવો
- જાતિનો દાખલો
- આવકનો દાખલો

૧૬. સબળા યોજના

હેતુ

- કિશોરોને સ્વ-વિકાસ અને સશક્તિકરણ માટે સક્ષમ બનાવવા.
- બાળકો અને કિશોરીઓના સ્વાસ્થ્ય તથા પોષણમાં સુધારો લાવવો.
- આરોગ્ય, શિશુ-સંભાળ અંગે જાગૃતિ ફેલાવવી, કિશોરીઓના પ્રજનન તથા જાતીય આરોગ્ય, પોષણ, સ્વચ્છતા અંગે જાગૃતિ ફેલાવવી.
- તેમના ઘરેલું કૌશલ્ય, આજીવિકા કૌશલ્ય અને વ્યાવસાયિક કૌશલ્યમાં વૃદ્ધિ કરવી.
- શાખા છોડી દેનારી કિશોરીઓનું ઔપચારિક - અનૌપચારિક શિક્ષણ જાળવી રાખવું - તેમને પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, બેન્ક, પોલીસ સ્ટેશન, પોસ્ટ ઓફિસ, સામુદ્દરિક આરોગ્ય કેન્દ્ર અંગે માહિતી પૂરી પાડવી.

લાભ કોને મળે

૧૧થી ૧૮ વર્ષની વચ્ચે ધરાવતી કિશોરીઓ
શાળાએ જતી અને શાળાએ ન જતી કિશોરીઓ

કેટલો લાભ મળે

- પોષણ ઘટક: ઘરે લઈ જવા માટેનું અનાજ
૧૧થી ૧૪ ઉંમર: શાળા છોડી દીધેલ કિશોરીઓને
(અંગણવાડી કારા)
- ૧૫થી ૧૮ ઉંમર: શાળા છોડી દીધેલ તથા શાળા
જનાર કિશોરીઓ
- આર્યન ફોલિક એસિડ સપ્લિમેન્ટ
- સ્વાસ્થ્ય તપાસ - રેફરેલ સેવાઓ
- પોષણ અને સ્વાસ્થ્ય અંગે શિક્ષણ
- પરિવાર કલ્યાણ માટે માહિતી અને માર્ગદર્શન
- જીવન કૌશલ્ય માટે શિક્ષણ અને જાહેર સેવાઓ
મેળવવાની પહોંચ
- ક) ૧૯ થી ૧૮ વર્ષ
• રાષ્ટ્રીય કૌશલ્ય વિકાસ પ્રોગ્રામ અંતર્ગત
વ્યવસાયિક તાલીમ
- શાળામાં ભણતી કિશોરીઓ માટે
- ખ) ૧૧ થી ૧૮ વર્ષની ઉંમર
• પોષણ અને સ્વાસ્થ્ય અંગે શિક્ષણ
- પરિવાર કલ્યાણ માટે માહિતી અને માર્ગદર્શન
- જીવન કૌશલ્ય માટે શિક્ષણ

લાભ કર્યાંથી મળે

લાભ કર્યાંથી મળે
અંગણવાડી કેન્દ્રો અને સરકારી શાળામાંથી

ନୋଧ

ନୋଧ